COFNODION CYFARFOD Y PWYLLGOR LLYWODRAETHU AC ARCHWILIO A GYNHALIWYD YN HYBRID YN SIAMBR Y CYNGOR – Y SWYDDFEYDD DINESIG, STRYD YR ANGEL, PEN-Y-BONT AR OGWR, CF31 4WB DDYDD IAU, 24 EBRILL 2025 AM 10:00

Yn Bresennol

G Chapman – Cadeirydd

RM Granville	S Easterbrook	C Davies

Yn Bresennol yn Rhithwir

N Clarke	S J Griffiths	MJ Williams

Aelodau Lleyg – yn Bresennol yn Rhithwir

B Olorunnisola	A Bagley	Deb Austin

Hefyd yn Bresennol:

J Spanswick

Ymddiheuriadau am Absenoldeb

M L Hughes ac R J Smith

Datganiadau o Fuddiant

Dim

Mae’r ddogfen hon ar gael yn Saesneg / This document is available in English.

Swyddogion:

Carys Lord	Prif Swyddog – Cyllid, Tai a Newid
Deborah Exton	Dirprwy Bennaeth Cyllid
Sara-Jane Byrne	Archwilio Cymru
Lucy Herman	Archwilio Cymru
Rachel Keepins	Rheolwr Gwasanaethau Democrataidd
Simon Roberts	Uwch-ymchwilydd Twyll
Joan Davies	Dirprwy Bennaeth y Gwasanaeth Archwilio Mewnol Rhanbarthol
Alex Rawlin	Rheolwr Polisi Corfforaethol a Pherfformiad
Nimi Chandrasena	Swyddog Gwasanaethau Democrataidd – Cymorth
Kate Pask	Rheolwr Perfformiad Corfforaethol
Kelly Watson	Prif Swyddog – Gwasanaethau Cyfreithiol a Rheoliadol, Adnoddau Dynol a Pholisi Corfforaethol
Stephen Griffiths	Swyddog Gwasanaethau Democrataidd – Pwyllgorau
Christopher Morris	Rheolwr Cyllid – Rheoli Ariannol, Cau a Systemau

207. Cymeradwyo Cofnodion

Y Penderfyniad a Wnaed	Cafodd cofnodion y cyfarfod ar 30 Ionawr 2025 eu cymeradwyo fel cofnod gwir a chywir.
Dyddiad Gwneud y Penderfyniad	24 Ebrill 2025

208. Cofnod Camau Gweithredu'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio

Y Penderfyniad a Wnaed	Diben yr adroddiad hwn oedd rhoi Cofnod Camau Gweithredu'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio i'r Aelodau.

Mae’r ddogfen hon ar gael yn Saesneg / This document is available in English.

	PENDERFYNWYD: Nododd y Pwyllgor y Cofnod Camau Gweithredu, gan wneud sylwadau fel y bo'n briodol.
Dyddiad Gwneud y Penderfyniad	24 Ebrill 2025

209. Adroddiadau Archwilio Cymru i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio

Y Penderfyniad a Wnaed	Diben yr adroddiad hwn oedd cyflwyno tri adroddiad gan Archwilio Cymru i'r Pwyllgor: manylion y diweddariad chwarterol ar y Rhaglen Waith a'r Amserlen fel yr oeddent ar ddiwedd mis Mawrth 2025, ynghyd â Chrynodeb Archwilio Blynyddol 2024 a Chynllun Archwilio Manwl 2025. Mewn ymateb i'r adroddiad, croesawodd un o'r Aelodau yr ad-daliad bach yn y ffi am wasanaethau Archwilio Cymru. PENDERFYNWYD: Nododd y Pwyllgor adroddiadau Archwilio Cymru i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio sydd yn **Atodiad A**, **Atodiad B** ac **Atodiad C**.
Dyddiad Gwneud y Penderfyniad	24 Ebrill 2025

210. Traciwr Rheoleiddio

Y Penderfyniad a Wnaed	Diben yr adroddiad hwn oedd rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio am y Traciwr Rheoleiddio a oedd wedi'i ddiweddaru hyd at ddiwedd Chwarter 3 (Ch3) 2024-25 a'r materion a godwyd ar y Traciwr Rheoleiddio y rhoddwyd gwybod i'r Pwyllgor amdanynt ym mis Ionawr 2025. Mewn ymateb i'r adroddiad, gwnaeth Aelodau godi a thrafod nifer o faterion, gan gynnwys y canlynol:

	• Y byddai'n ddefnyddiol cael colofn sy'n cynnwys y dyddiadau y cytunwyd arnynt yn wreiddiol ar gyfer cwblhau camau gweithredu a cholofn ar wahân ar gyfer dyddiadau diwygiedig. • P'un a ellid creu dogfen fyw er mwyn tracio cynnydd yn fwy rheolaidd ai peidio. • Nad oedd bob amser yn glir pam roedd gan gam gweithredu statws coch neu oren. • Bod angen trafodaeth bellach y tu allan i'r cyfarfod er mwyn ystyried yr hyn sy'n ofynnol er mwyn rhoi sail resymegol dros atgyfeirio o'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio at y Pwyllgor Craffu a chytuno ar hynny. Yn ddelfrydol, dylai'r sail resymegol gynnwys ystyriaeth i werth am arian ac ansawdd gwasanaethau a ddarperir. PENDERFYNWYD: Gwnaeth y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio ystyried y broses wedi'i diweddaru er mwyn i'r Bwrdd Rheoli Corfforaethol ystyried y traciwr rheoleiddio, cytuno i newid y diweddariadau ynghylch y traciwr rheoleiddio yn y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio i fis Ebrill a mis Hydref bob blwyddyn (ac adrodd ar y rhai â statws coch mewn cyfarfodydd yn y cyfamser), ac ystyried y trefniadau craffu ym mharagraffau 3.10–3.15. Yn ogystal â hynny, cynigiodd Aelodau, lle y rhoddir gwybod i'r Pwyllgor am statws coch i unrhyw gam gweithredu ddwywaith yn olynol, y caiff yr Aelod Cabinet a'r Cyfarwyddwr priodol eu gwahodd i gyfarfod nesaf y Pwyllgor i drafod y rhesymau dros yr oedi.
Dyddiad Gwneud y Penderfyniad	24 Ebrill 2025

211. Dull Hunanasesu ar gyfer 2024/25

Y Penderfyniad a Wnaed	Diben yr adroddiad hwn oedd myfyrio ar hunanasesiad 2023/24 a chyflwyno dull arfaethedig i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio ar gyfer datblygu hunanasesiad 2024/25. Mewn ymateb i'r adroddiad, gwnaeth Aelodau godi a thrafod nifer o faterion, gan gynnwys y canlynol:

	• O ran dadansoddi a chofnodi tueddiadau perfformiad yn y tymor hir, roedd yn bwysig ychwanegu ffyrdd gweledol o ddangos yr hyn sydd wedi gwella, yr hyn a allai fod yn gwaethygu, a ph'un a fydd angen symud ffocws o un maes gweithgaredd i un arall ai peidio. • P'un a oedd cyfle i ddiwygio'r broses ymhellach ar ôl Cyfarfod Blynyddol y Cyngor ym mis Mai ac ar ôl i'r Prif Weithredwr newydd gyrraedd ym mis Gorffennaf ai peidio. • Gwahanol rolau'r Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Corfforaethol a'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio yn y broses. Rôl y Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Corfforaethol yw dadansoddi'r data perfformiad yn fanwl ac ystyried a yw'r naratif yn cyfateb i'r hyn y mae wedi'i weld a'i werthuso o ran perfformiad ym mhob rhan o'r Cyngor. Mae rôl y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio yn ymwneud llawer mwy â rhoi sicrwydd bod gan y Cyngor fecanweithiau perfformiad a fframwaith perfformiad sy'n gallu rhoi asesiad cywir a gonest i'r Cyngor o'i berfformiad. O ystyried y rolau gwahanol hyn, byddai'n well pe bai'r hunanasesiad yn mynd at y Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Corfforaethol yn gyntaf ac yna at y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio. Roedd y broses bresennol yn ei gwneud yn ofynnol i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio ystyried yr hunanasesiad drafft cyn iddo gael ei gyflwyno i'r Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Corfforaethol. O ystyried hyn, a chyn unrhyw drafodaethau ynglŷn â newid y broses, byddai'n ddefnyddiol i Aelodau'r Pwyllgor gael diweddariad ym mis Medi ynghylch unrhyw newidiadau a wnaed gan y Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Corfforaethol. <u>PENDERFYNWYD:</u> Gwnaeth y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio ystyried y ffordd arfaethedig ymlaen ar gyfer hunanasesiad 2024/25 a chytuno arni.
Dyddiad Gwneud y Penderfyniad	24 Ebrill 2025

212. Cod Llywodraethu Corfforaethol

Y Penderfyniad a Wnaed	Diben yr adroddiad oedd cyflwyno'r Cod Llywodraethu Corfforaethol wedi'i ddiweddaru i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio i'w ystyried a'i gymeradwyo. Mewn ymateb i'r adroddiad, gwnaeth Aelodau godi a thrafod nifer o faterion, gan gynnwys y canlynol:

	• Bod angen i'r Cod adlewyrchu'r penderfyniad a wnaed yng nghyfarfod diwethaf y Cyngor ar 9 Ebrill i gydnabod pwysigrwydd yr argyfwng natur a gafodd ei ddatgan gan y Senedd yn 2021, ac i weithio'n rhagweithiol gyda Llywodraeth Cymru i gyrraedd targedau newydd ar gyfer diogelu ac adfer bioamrywiaeth ledled y fwrdeistref sirol. • Diolchodd y Cadeirydd i'r swyddogion am gyflwyno drafft â newidiadau wedi'u tracio ynddo, a gofynnodd iddynt ychwanegu 'aelodau annibynnol' at y rhestr termau. <u>PENDERFYNWYD:</u> • Gwnaeth y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio ystyried a chymeradwyo'r fersiwn wedi'i diweddaru o God Llywodraethu Corfforaethol y Cyngor sydd yn Atodiad B, yn amodol ar wneud newidiadau priodol i ystyried y cynnig ynghylch yr argyfwng natur y cytunwyd arno yng nghyfarfod y Cyngor ar 9 Ebrill.
Dyddiad Gwneud y Penderfyniad	24 Ebrill 2025

213. Adolygiad o'r Polisi Atal Osgoi Treth

Y Penderfyniad a Wnaed	Diben yr adroddiad hwn oedd cyflwyno'r Polisi Atal Osgoi Treth wedi'i ddiweddaru i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio i'w ystyried cyn iddo gael ei gyflwyno i'r Cabinet i gael ei gymeradwyo. Mewn ymateb i'r adroddiad, gwnaeth Aelodau godi a thrafod nifer o faterion, gan gynnwys y canlynol: • P'un a oedd cyngor cymuned yn 'gorff perthnasol' yng nghyd-destun Deddf Cyllid Troseddol 2017 ai peidio. Ymrwymodd y Prif Swyddog – Cyllid, Tai a Newid i egluro hyn a hysbysu'r Aelodau maes o law. • P'un a allai fod angen i'r Aelodau gael hyfforddiant ychwanegol ar y polisi hwn ai peidio. Nododd y Dirprwy Bennaeth Cyllid nad oedd hyfforddiant penodol ar y polisi ei hun ond bod nifer o fodiwlau hyfforddiant ar gael ar dwyll ac atal twyll. • Y ffyrdd posibl o osgoi treth a'r gwendidau mewn systemau sy'n golygu bod angen i swyddogion fod yn wyliadwrus drwy'r amser.

Mae'r ddogfen hon ar gael yn Saesneg / This document is available in English.

	PENDERFYNWYD: Gwnaeth y Pwyllgor ystyried y Polisi Atal Osgoi Treth diwygiedig sydd wedi'i atodi yn **Atodiad A**. Ymrwymodd y swyddogion i archwilio pa hyfforddiant pellach y gellid ei roi i Aelodau pan gaiff polisïau eu diwygio a'u diweddaru.
Dyddiad Gwneud y Penderfyniad	24 Ebrill 2025

214. Strategaeth a Fframwaith Twyll 2025/26 i 2027/28

Y Penderfyniad a Wnaed	Diben yr adroddiad hwn oedd cyflwyno'r fersiwn wedi'i diweddaru o Strategaeth a Fframwaith Twyll 2025/26 i 2027/28 y Cyngor i'r Pwyllgor yn unol â swyddogaethau'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio, cyn iddi gael ei chyflwyno i'r Cabinet i gael ei chymeradwyo. Mae'r Strategaeth yn amlinellu'r strwythur a'r dull cyffredinol ar gyfer rheoli'r risg o dwyll. Mewn ymateb i'r adroddiad, gwnaeth Aelodau godi a thrafod nifer o faterion, gan gynnwys y canlynol: • Y risg o dwyll yng nghadwyn gyflenwi'r Cyngor a ph'un a oedd unrhyw dwyll wedi cael ei ddarganfod dros y flwyddyn ddiwethaf ai peidio. Mewn ymateb i hynny, nododd Dirprwy Bennaeth y Gwasanaeth Archwilio Mewnol Rhanbarthol y bydd y gwasanaeth, pan fydd yn datblygu ei gynllun gwaith blynyddol, bob amser yn edrych ar feysydd risg fel credydwyr, caffael, anfonebu, gan gynnwys mewn ysgolion a chartrefi gofal, ac agweddau eraill ar y gadwyn gyflenwi. • Yn dilyn y drafodaeth am Adroddiad Twyll Corfforaethol 2023-24 yng nghyfarfod y Pwyllgor ym mis Gorffennaf 2024, holodd un o'r Aelodau am ganlyniad y posibilrwydd o gyflogi mwy o bobl yn yr Adran Dwyll, a ph'un a fyddai hyn yn ffordd o gynyddu refeniw i'r Cyngor ai peidio. Nododd y Prif Swyddog – Cyllid, Tai a Newid fod hyn wedi cael ei ystyried ond bod penderfyniad wedi cael ei wneud mai cynyddu adnoddau yn y Tîm Budd-daliadau fyddai'r defnydd gorau o adnoddau. Mae adnoddau ychwanegol wedi cael eu dyrannu i adolygiadau i sicrhau y caiff gwybodaeth am gleientiaid ei diweddaru'n rheolaidd er mwyn sicrhau bod hawl pobl i gael budd-daliadau yn gywir, a lleihau gordaliadau. • Ei bod yn bwysig pennu mesuriadau llwyddiant. Ymrwymodd yr Uwch-ymchwilydd Twyll i ailedrych

	ar hyn. • Mai ysgolion yw'r ffynhonnell fwyaf o atgyfeiriadau mewnol yn genedlaethol ond, fel y nododd Dirprwy Bennaeth y Gwasanaeth Archwilio Mewnol Rhanbarthol, mai atgyfeiriadau isel eu gwerth yw'r rhain, ac mai at ddibenion sicrwydd y gwneir hyn fel arfer yn hytrach nag am fod amheuaeth o dwyll. • P'un a oedd y strategaeth yn cynnwys bathodynnau glas ai peidio. Cadarnhaodd yr Uwch-ymchwilydd Twyll ei bod yn eu cynnwys. • Ei bod yn bwysig canfod arferion da, yn enwedig o ran defnyddio technolegau digidol ac, felly, y dylem fanteisio ar arbenigedd Data Cymru. • Tynnodd un o gynrychiolwyr Archwilio Cymru sylw at y Fenter Twyll Genedlaethol, y mae ei gwaith i'w weld yn y cyfeiriad canlynol: https://www.audit.wales/cy/ein-gwaith/menter-twyll-genedlaethol. Gwnaeth y cynrychiolydd hefyd nodi bod y tîm yn ystyried cynnal adolygiad o drefniadau atal twyll ar hyn o bryd. PENDERFYNWYD: Gwnaeth y Pwyllgor adolygu'r fersiwn wedi'i diweddaru o Strategaeth a Fframwaith Twyll 2025/26 i 2027/28 y Cyngor cyn iddi gael ei chyflwyno i'r Cabinet i gael ei chymeradwyo.
Dyddiad Gwneud y Penderfyniad	24 Ebrill 2025

215. Monitro Argymhellion Archwilio Mewnol

Y Penderfyniad a Wnaed	Diben yr adroddiad hwn oedd cyflwyno datganiad sefyllfa i Aelodau'r Pwyllgor ynghylch yr argymhellion archwilio a oedd wedi'u gwneud, wedi'u rhoi ar waith a heb eu rhoi ar waith hyd at 31 Mawrth 2025, ac ystyried y wybodaeth a roddwyd am statws yr argymhellion blaenoriaeth uchel a chanolig a wnaed gan y Gwasanaeth Archwilio Mewnol Rhanbarthol. Mewn ymateb i'r adroddiad, gwnaeth Aelodau godi a thrafod nifer o faterion, gan gynnwys y canlynol: • Yr achosion difrifol o oedi cyn cwblhau camau gweithredu y cytunwyd arnynt mewn tri maes: Milltiroedd o'r Cartref i'r Gwaith yng Ngherbydau'r Cyngor, Gorfodi Rheolau Parcio, a Datganiad

	Blynyddol Harbwr Porthcawl. • P'un a yw'r materion y tynnwyd sylw atynt yn awgrymu y gallai fod patrwm yn dod i'r amlwg ynglŷn â'r diwylliant mewn Cyfarwyddiaeth benodol, ac felly hefyd a oes un pwynt methiant yn y Gyfarwyddiaeth honno. • Y byddai'r gwaith a nodwyd ar Hawliau Tramwy wedi'i gwblhau erbyn diwedd mis Mehefin. PENDERFYNWYD: Gwnaeth Aelodau'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio nodi cynnwys yr adroddiad ac ystyried y wybodaeth a roddwyd am statws yr argymhellion blaenoriaeth uchel a chanolig a wnaed gan y Gwasanaeth Archwilio Mewnol Rhanbarthol. Argymhellodd Aelodau y dylai'r Aelod Cabinet, y Cyfarwyddwr Corfforaethol a'r swyddogion cyfrifol priodol gael eu gwahodd i gyfarfod arbennig o'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio a gaiff ei drefnu cyn y cyfarfod rheolaidd nesaf i ystyried a thrafod tri mater y tynnwyd sylw atynt yn yr adroddiadau canlynol: Milltiroedd o'r Cartref i'r Gwaith yng Ngherbydau'r Cyngor, Gorfodi Rheolau Parcio, a Datganiad Blynyddol Harbwr Porthcawl. Gofynnodd Aelodau am i ddiweddariad ysgrifenedig gael ei gyflwyno sy'n mynd i'r afael â'r materion a amlygwyd mewn perthynas â Diogelu Corfforaethol – Contractau.
Dyddiad Gwneud y Penderfyniad	24 Ebrill 2025

216. Blaenraglen Waith 2025-26

Y Penderfyniad a Wnaed	Diben yr adroddiad hwn oedd ceisio cymeradwyaeth i'r Flaenraglen Waith wedi'i diweddaru ar gyfer 2025-26. PENDERFYNWYD: Gwnaeth y Pwyllgor ystyried a chymeradwyo'r Flaenraglen Waith wedi'i diweddaru ar gyfer 2025-26, yn amodol ar ddau newid: diwygio'r dyddiadau ar gyfer cyflwyno'r Traciwr Rheoleiddio i adlewyrchu'r

	argymhelliad yn Eitem Agenda 6, a threfnu cyfarfod arbennig ar ddiwedd mis Mai neu ddechrau mis Mehefin i ystyried y materion y tynnwyd sylw atynt yn Eitem Agenda 11.
Dyddiad Gwneud y Penderfyniad	24 Ebrill 2025

217. Eitemau Brys

Y Penderfyniad a Wnaed	Dim
Dyddiad Gwneud y Penderfyniad	24 Ebrill 2025

I weld trafodaethau pellach a gafwyd ynghylch yr eitemau uchod, cliciwch ar y ddolen hon.

Daeth y cyfarfod i ben am 12:31.

Mae'r ddogfen hon ar gael yn Saesneg / This document is available in English.